

יח אדר שני, תשע"א
24 במרץ 2011
תיק 71008

פסק דין

בעניין שבין

תובעים, מפעילי מכונות שתיה - תובעים

נ' עמותת ביי"כ הגדול פלי - נתבעת

א. העובדות המוסכמות

החל משנת תשס"ז (2007) הפעילו התובעים מכונות שתיה בשטח בית הכנסת באישור הגבאי מר ח'. במהלך תקופה, הם שילמו סכום של 80 ₪ לחודש שנועד לכסות את הוצאות החשמל והמים של המכונה. לפני ספר חודשים התחלף הגבאי ובמקום מר ח' נכנס מר ש', שלא היה שבע רצון מהסכום המשולם. הוחלט על ידי הוועד שישלמו 100 ₪ לחודש. בהמשך הוא דרש מהם להפסיק את ההתקשרות עם בית הכנסת ובמקומם נכנס להפעיל מכונת קפה מר פלוני, שקנה מהם את המכונה ולאחר מכן החליף אותה במכונה אחרת הנמצאת שם עד היום.

ב. טענות התובעים ותיבתם

התובעים טוענים שמאז כניסתו של מר ח' לתפקיד הם חוו התנכלות מתמדת. לטענתם בסמוך לכניסתו לתפקיד, מר ח' סיפר להם שיש לו חבר שמפעיל מכונות וכן שיש לו אפשרות לקבל סכומים הרבה יותר גבוהים מאנשים אחרים שיפעילו את המכונות. לדבריהם התקלות הן בדרך כלל בנושא כסף שנתקע, וברבים מהמקרים שהמכונה הייתה מנותקת לא היה כסף תקוע בבית הבליעה של המכונה דבר שהעיד על כך שהניתוק היה לצורך התנכלות בלבד. לטענתם ההתנכלות לא הייתה מוצדקת שכן היו תקלות מעטות במכונה וגם הייתה אפשרות נוחה לפיצוי הנפגעים שבמקרה לא קיבלו את מבוקשם. כמו כן תמיד הגיעו לתקן את הטעון תיקון מייד לאחר הקריאה. בעקבות התמשכות הבעיות וההצקות החליטו התובעים למכור את מכונת הקפה לאלמוני ופלמוני המפעילים בהצלחה 60 מכונות והם בעלי ניסיון רב בתחום. התמורה לעסקה סוכמה על כ-13,000 ₪. 10,000 ₪ שולמו במזומן ו-3,000 ₪ במחיקת חובות ובקבלת הכסף שבמכונה. לטענתם, למרות שהעבירו את המכונה למפעילים מקצועיים, הבעיות המשיכו והתובעים אף קיבלו הודעה חד משמעית שעליהם לפנות את המכונה, ובשלב מסוים אף מצאו את הכבלים חתוכים. במצב זה הם נאלצו לבטל

את העסקה שעשו אלמוני ופלמוני, שכן הבסיס לתמורה היה העובדה שניתן להמשיך ולהעמיד את המכונה בשטיבלך.

במהלך ביטול העסקה ויתרו הקונים על חלק מהסכום ולקחו בחזרה רק את הסכום המזומן ששילמו. התובעים מכרו את המכונה ב-2,600 ₪ לפלמוני. לטענתם, גילו להפתעתם שהוא ממשיך להפעיל אותה ורק לאחר שהתלוננו על כך לאנשי הוועד, המכונה הוחלפה. לסיכום הם תובעים פיצוי על ההפסד של המכירה לפחות 7,400 ₪ שהפסידו ישירות וכן הפסד נוסף שנגרם לאלמוני ופלמוני. כמו כן הפסד על ריווח עתידי שנגרם להם כתוצאה מהפסקת ההפעלה של המכונה.

ג. טענות הנתבע

מר ח', גבאי בית הכנסת, תיאר את ההשתלשלות האירועים מבחינתו. לדבריו קיבל תלונות בהיקף עצום על המכונה, לפעמים אף כ-15 ליום, דבר שגרם לו לטרחה ולהטרדה. הוא מעולם לא ראה את התובעים מתקנים את המכונה ונאלץ לפצות את הפונים אף מכיסו הפרטי, ורק פעם אחת קיבל סכום קטן להחזר שלא כיסה את הנזקים שלו מהעניין. התקלות בהם הוא נתקל לא היו רק בתחום בליעת הכסף כי אם גם בתחום איכות השתייה וכדומה.

בשלב מסוים, הוא התיימש מלפנות אל התובעים והחל בניתוק המכונה כל פעם שקיבל תלונה על תקלה נוספת. מר ח' הכחיש שאמר לתובעים שיש לו חבר שמשלם יותר וכדומה, וכל פעולותיו היו בכדי להעלות את התשלום שיותאם לעלות מחירי החשמל והמים.

לאחר שהמשיכו התקלות הוא העלה את הנושא בישיבת וועד שהתקיימה בז' כסליו תשע"א ובה הוחלט על ניתוק המכונה הבעייתית. הנתבעת הגישה לבית הדין פרוטוקול הישיבה. מר ח' לא ידע על כך שהמכונה נמכרה לאחרים והדבר לא שינה עבורו דבר שכן המכונה לא פעלה כראוי.

הקשר שנוצר עם א' אירע לבקשת התובעים שביקשו ממר ח' עזרה במציאת קונה למכונה. בדבריו עלתה גם התייחסות ל"חיתוך" החוטים. לדבריו הוא לא חתך את כבל החשמל, אלא שעל מנת להוציא את התקע באופן מוחלט היה צורך בפירוק התקע. שכן, כבל החשמל עבר דרך חוק קטן בקיר ולא ניתן היה לשלוף אותו בעודו מחובר לחוט.

נציג בית הכנסת, עו"ד י' הדגיש שלא הייתה התחייבות של בית הכנסת כלפי התובעים.

לשאלת בית הדין, השיבו התובעים שמכרו בחודש כ-250 כוסות שתיה בממוצע.

ד. עדות העד

מר א' תיאר כיצד הוא הגיע לטיפול בנושא המכונות בבית הכנסת. הוא מכיר את מר ח' מספר חודשים בודד כמתפלל מן המניין. ואין ביניהם כל קשר אישי. מר ח' פגש אותו ב'זכרון משה', שם הוא מפעיל מכונות שתיה חמה. מר ח', גם שאל אותו אם הוא מעוניין להפעיל מכונת קפה בבית הכנסת שלו, וגם אם הוא נכון לרכוש את המכונה מהתובעים.

לדבריו הובהר לו מלכתחילה שאם הוא רוצה להפעיל את מכונה בבית הכנסת עליו להחליף אותה באחרת. הוא החזיק את המכונה הישנה כחודש עד שמצא מכונה אחרת מתאימה יותר.

הוא קנה מהתובעים את מכונת הקפה, שלדבריו שוויה כ-4,000 ₪ וב-2,600 ₪ מתוך מטרה לשפץ ולמכור בריווח גדול. מצב המכונה היה ירוד מאוד ונדרשו כ-5 שעות לנקות את המכונה, וזאת כשבדרך כלל מספיקה חצי שעה לניקוי מכונה רגיל, דבר המעיד על מצב התחזוקה הירוד שלה. כמו כן הוא הגדיר אותה כמכונה ישנה יחסית. מר א' העיד, שהבהיר לתובעים, שהוא לא ייכנס להפעלת מכונה במקום אם הם לא עוזבים את המקום מרצונם. על פי עדותו, היקף המכירות שלו גדול עומד על עד כ-10,000 כוסות בחודש והוא משלם אחוזים לבית הכנסת-בחודש האחרון שולמו כ-600 ₪ לבית הכנסת. הוא זוקף את השינוי לאיכות המכונה ואיכות השירות שהוא נותן. לדוגמה, הוא מנקה כל מכונה שבאחריותו כמעט כל יום. העד מוכן להחזיר את המכונה תובעים וכן הוא מוכן לעזוב את הפעילות בית הכנסת אם יש לתובעים קפידא, הוא הסכים להיכנס רק לאחר שהשתכנע שהם עוזבים את המקום.

ה. דיון

מן הבחינה ההלכתית, תביעת התובעים יכולה להתבסס על אחד משני יסודות.

1. התחייבות של הנתבעת כלפי התובעים, שלא התקיימה.
2. חובתו של הציבור לפעול באופן ראוי, ולא להעדיף אדם אחד על פני משנהו. בעניין זה, ניתן גם לומר, שלציבור נוצרת באופן טבעי מחויבות כלפי נותן שירותים, ועל כן אין לפגוע בו ללא סיבה. נדון בכל אחת מן השאלות.

האם הפרה הנתבעת התחייבות כלפי התובעים?

התובעים לא טענו שהנתבעת התחייבה בפניהם דבר, עת העמידו את מכונות השתייה. ובוודאי שלא הוצגה לבית הדין כל ראיה המוכיחה התקשרות מחייבת דוגמת שכירות בין בית הכנסת לתובעים. הסכום החודשי ששולם, נועד לפצות את הנתבעת על השימוש בחשמל, והוא לא יוצר כל התחייבות ארוכת טווח כלפי התובעים להעמיד את מכונת הקפה במקום. גם אם הייתה התקשרות כזו ספק רב אם הייתה בידי התובעים זכות למכור את המקום לאחרים. עולה אפוא שהמכירה שעליה התובעים דורשים פיצוי בטעות יסודה. מעבר לכך אין מקום לדרישת פיצויים מבית הכנסת על מניעת המשך הרווחים שכן בית הכנסת אינו מחויב לספק להם רווחים מעין אלו. למעשה נהנו התובעים מטובת הנאה שניתנה להם בחינם ובשימוש בשטח בית הכנסת לתועלתם, זאת מתוך מטרה להנות את המתפללים בשתייה חמה וקרה. אך בכל זאת אין התחייבות ארוכת טווח של בית הכנסת.

האם נהגה הנתבעת שלא ביושר, ופגעה בתובעים שלא כדין.

הנתונים שנמסרו לנו מורים שהשירות שסיפקו התובעים לקה בחסר, ואילו השירות החלופי שניתן על ידי המפעיל החדש, טוב יותר. הפער הגדול שבין מכירת השתייה על ידי התובעים לבין מכירת השתייה על ידי ממלא מקומם במכירה זו, אינו יכול להיות מוסבר בגידול פתאומי של באי בית הכנסת, כי אם על ידי שינוי של ממש באיכות השירות.

גם פעילותו של מר ח' כגבאי בית הכנסת וכמי שדואג לרווחת המתפללים נמצאה בכללותה תקינה וראויה. התובעים ניסו להציג את מעשיו כקנוניה נגדם וניסיון לדחוק את רגליהם, אך לא נתגלה שום קשר עסקי או ריווח שהגיע לידי מר ח' כתוצאה מהחלפת המכונות והמפעילים. העובדה שהמכונה הוחלפה, גם אם לאחר זמן, מאששת את עדות העד (אף שהוא נוגע), שהוא נדרש לעשות כן. התוצאות הברוכות של החלפת המכונות מעידות שפעילותו של מר ח' בנושא זה הייתה נכונה ומועילה. לא נמצא גם בסיס לכך שהוא חיבל במכונות, והטענה שישנן תקלות נוספות מעבר לכסף שנתקע – מסתברת. כמו כן, ההחלטה על ביטול השירות על ידי התובעים, התקבלה בפורום המוסמך – וועד העמותה.

ניתוח המציאות כפי שהתברר בבית הדין מביא אותנו למסקנה חד משמעית שהתביעה דינה להידחות.

ו. החלטה

1. התביעה נדחת.
2. אין צו להוצאות.
3. פסק הדין ניתן ביום יח באדר שני תשע"א, 24 במרץ 2011.

הרב סיני לוי

הרב יוסף כרמל, אב"ד

הרב דניאל כ"ץ